

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 august

Seria I, Anul XXIII, Nr. 1-2 (321-322), 2020

PARTEA EXTERIOARĂ A PALATULUI EPISCOPAL A FOST RESTAURATĂ

Din sumar:

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus*: *Să îl lăudăm pe Dumnezeu, ca Maria* - pag. 3; Interviu: Cristian Dumitru Crișan, cel mai tânăr episcop catolic din lume, consacrat la Blaj - pag. 8-10; Acces on-line la educație - pag. 19; În stare de alertă, dar apropiați de oameni - pag. 20.

PAPA FRANCISC: MESAJ ADRESAT TINERILOR

Preaiubiților!

Întâlnirea anuală a tinerilor la Medjugorje este un timp bogat în rugăciune, în cateheză, în fraternitate. Ea vă oferă vouă tuturor posibilitatea de a-l întâlni pe Isus Cristos viu, în special în Euharistie, celebrată și adorată, și în Reconciliere. Și astfel vă ajută să descoperiți un alt mod de a trăi, diferit de cel pe care-l oferă cultura provizoriului, conform căreia nimic nu poate fi definitiv, ci contează numai a profita de momentul prezent. În acest climat de relativism, în care este greu de găsit răspunsurile adevărate și sigure, cuvintele-călăuzitoare ale Festivalului: „Veniți și vedeți!” (In 1,39), adresate de Isus discipolilor, sunt o binecuvântare. Isus își îndreaptă privirea și spre voi și vă invită să mergeți și să rămâneți cu el.

Nu vă fie frică! Cristos trăiește și vrea că fiecare dintre voi să trăiască. El este adevărata frumusețe și tinerețe din această lume. Tot ceea ce atinge el devine tânăr, devine nou, se umple de viață și de sens (cf. exortația apostolică *Christus vivit*, 1). Vedem asta tocmai în acea scenă evanghelică, atunci când Domnul îi întreabă pe cei doi discipoli care-l urmează: „Ce căutați?” Și ei răspund: „Rabi, unde locuiești?” Și Isus spune: „Veniți și vedeți” (cf. In 1,35-39). Și ei merg, văd și rămân. În amintirea acelor discipoli a rămas atât de imprimată experiența întâlnirii cu Isus, încât unul dintre ei a înregistrat chiar și ora: „Era cam pe la ceasul al zecelea” (v. 39).

Evangelhia ne relatează că după ce au fost în casa Domnului, cei doi discipoli au devenit „mediatori” care le permit altora să-l întâlnească, să-l cunoască și să-l urmeze. Andrei a mers imediat să-i spună fratelui său Simon și l-a condus la Isus. Când l-a văzut pe Simon,

Învățătorul i-a dat imediat un supranume: „Chefa”, adică „Piatră”, care va deveni numele Petru (cf. In 1,40-42). Asta arată că atunci când cineva îl întâlnește pe Isus, devine o persoană nouă și primește misiunea de a transmite această experiență altora, însă îndreptând mereu privirea spre el, spre Domnul.

Preaiubiți tineri, ați întâlnit această privire a lui Isus care vă întreabă: „Ce căutați?” Ați auzit glasul său care vă spune: „Veniți și vedeți?” Ați simțit acel impuls de a porni la drum? Luați-vă timp pentru a rămâne cu Isus, pentru a vă umple cu Duhul său și pentru a fi gata pentru aventura fascinantă a vieții. Mergeți în întâmpinarea lui, stați cu el în rugăciune, încredințați-vă lui care este expert în inima umană.

Această invitație foarte frumoasă a Domnului: „Veniți și vedeți”, relatată de discipolul tânăr și iubit al lui Cristos, este adresată și viitorilor discipoli. Isus vă invită să-l întâlniți și acest Festival devine o ocazie de a putea „veni și a vedea”. Cuvântul „a veni”, în afară de a indica o mișcare fizică, are un sens mai profund, spiritual. Indică un itinerar de credință al cărui scop este „a vedea”, adică de a trăi experiența Domnului și, datorită lui, de a vedea sensul deplin și definitiv al existenței noastre.

Marele model al Bisericii cu inima tânără, gata să-l urmeze pe Cristos cu proșpețime și docilitate, rămâne mereu Fecioara Maria. Forța „da”-ului său și a celui „fie mie” pe care l-a spus îngerului ne impresionează mereu. „Da”-ul său înseamnă implicare și risc, fără altă garanție decât certitudinea de a fi purtătoare a unei promisiuni. Acel „Iată slujitoarea Domnului” (Lc 1,38) al său este exemplul cel mai frumos care ne relatează ce se întâmplă când omul, în libertatea sa, se abandonează în mâinile lui Dumnezeu. Fie ca acest exemplu să vă fascineze și să vă călăuzească! Maria este Mama care veghează „asupra noastră, copiii săi care mergem în viață adesea oboșiți, nevoiași, dar cu dorința ca lumina speranței să nu se stingă. Asta este ceea ce vrem: ca lumina speranței să nu se stingă. Mama noastră privește acest popor pelerin, popor de tineri pe care ea îi iubește, care o caută făcând tăcere în propria inimă cu toate că de-a lungul drumului este atâta zgomot, conversații și distrageri” (*Christus vivit*, 48).

Dragi tineri, „alergați atrași de acea Față atât de iubită, pe care o adorăm în Sfânta Euharistie și o recunoaștem în trupul fratelui suferind. Duhul Sfânt să vă stimuleze în această alergare înainte. Biserica are nevoie de elanul vostru, de intuițiile voastre, de credința voastră” (ibid., 299). În alergarea voastră pentru evanghelie, animată și de acest Festival, vă încredințez pe voi toți mijlocirii Sfintei Fecioare Maria, invocând lumină și putere de la Duhul pentru ca să puteți fi adevărați martori ai lui Cristos. Pentru aceasta mă rog și vă binecuvântează și vă cer și vouă să vă rugați pentru mine.

**Roma, „Sfântul Ioan din Lateran”, 29 iunie 2020
Franciscus**

Traducere de **pr. Mihai PĂTRAȘCU**
Sursa: www.ercis.ro

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Mihaela Caba, Ioan Dărăbăneanu,
Alin Crețu, Eugen Ivuț.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus*

Să îl laudăm pe Dumnezeu, ca Maria

15.08.2020

Iubiți frați și surori, bună ziua!

Când omul a pus piciorul pe lună, a fost spusă o frază care a devenit vestită: „Acesta este un mic pas pentru un om, un mare salt pentru omenire”. De fapt, omenirea ajunsese la un rezultat istoric. Însă astăzi, la Ridicarea Mariei în cer, celebrăm o cucerire infinit mai mare. Sfânta Fecioară Maria a pus picioarele în paradis: nu a mers acolo numai în spirit, ci și cu trupul, cu toată ființa ei. Acest pas al micii Fecioare din Nazaret a fost marele salt înainte al omenirii. Folosește puțin a merge pe lună dacă nu trăim ca frați pe pământ. Însă faptul că una dintre noi locuiește în cer cu trupul ne dă speranță: înțelegem că suntem prețioși, destinați să înviem. Dumnezeu nu va lăsa să dispară în nimic trupul nostru. Cu Dumnezeu nimic nu va fi pierdut! În Maria ținta este obținută și noi avem în fața ochilor motivul pentru care mergem: nu pentru a cuceri lucrurile de aici de pe pământ, care dispar, ci pentru a cuceri patria de sus, care este pentru totdeauna. Și Sfânta Fecioară Maria este steaua care ne orientează. Ea a mers mai întâi. Ea, așa cum învață Conciliul, „strălucește ca semn de speranță sigură și de mângâiere pentru poporul lui Dumnezeu care este pe cale” (Lumen gentium, 68).

Ce anume ne sfătuiește Mama noastră? Astăzi în Evanghelie primul lucru pe care îl spune: „Sufletul meu îl preamărește pe Domnul” (Lc 1,46). Noi, obișnuiți să auzim aceste cuvinte, probabil că nu mai dăm atenție semnificației lor. A preamări înseamnă literal „a face mare”, a mări. Maria „îl mărește pe Domnul”: nu problemele, care nu îi lipseau în acel moment, ci pe Domnul. În schimb, de câte ori noi ne lăsăm doborâți de dificultăți și absorbiți de frici! Sfânta Fecioară Maria nu, pentru că îl pune pe Dumnezeu ca primă măreție a vieții. De aici izvorăște Magnificat-ul, de aici se naște bucuria: nu din lipsa problemelor, care mai devreme sau mai târziu vin, ci bucuria se naște din prezența lui Dumnezeu care ne ajută, care este aproape de noi. Pentru că Dumnezeu este mare. Și mai ales, Dumnezeu privește la cei mici. Noi suntem slăbiciunea sa de iubire: Dumnezeu îi privește și îi iubește pe cei mici.

De fapt, Maria se recunoaște mică și preamărește „lucrurile mari” (v. 49) pe care Domnul le-a făcut pentru ea. Care? Înainte de toate darul neașteptat al vieții: Maria este fecioară și rămâne însărcinată; și Elisabeta, care era bătrână, așteaptă un copil. Domnul face lucruri minunate cu cei mici, cu acela care nu se crede mare ci dă spațiu mare lui Dumnezeu în viață. El își extinde milostivirea asupra celui care se încrede în El și îi înalță pe cei umili. Maria îl laudă pe Dumnezeu pentru acest lucru.

Și noi – putem să ne întrebăm – ne amintim să îl laudăm pe Dumnezeu? Îi mulțumim pentru lucrurile mari

pe care le face pentru noi? Pentru fiecare zi pe care ne-o dăruiește, pentru că ne iubește și ne iartă mereu, pentru duiosia sa? De asemenea, pentru că ne-a dat-o pe Mama Sa, pentru frații și surorile pe care îi aduce pe drumul nostru, pentru că ne-a deschis cerul? Noi îi mulțumim lui Dumnezeu, îl laudăm pe Dumnezeu pentru aceste lucruri? Dacă uităm binele, inima se micșorează. Însă dacă, asemenea Mariei, ne amintim de lucrurile mari pe care Domnul le face, dacă măcar o dată pe zi îl preamărim, atunci facem un mare pas înainte. O dată pe zi putem spune: „Eu îl laud pe Domnul”; „Binecuvântat să fie Domnul”: este o mică rugăciune de laudă. Asta înseamnă a-l lauda pe Domnul. Inima, cu această mică rugăciune, se va dilata, bucuria va crește. Să-i cerem Sfintei Fecioare Maria, poarta cerului, harul să începem fiecare zi ridicând privirea spre cer, spre Dumnezeu, pentru a-i spune: „Mulțumesc!”, așa cum spun cei mici celor mari.

După Angelus, Sfântul Părinte a spus următoarele:

Iubiți frați și surori,

Fecioara Maria, pe care astăzi o contemplăm în gloria cerească, este „Maica speranței”. Recent acest titlu a fost inserat în litaniile lauretane. Să invocăm mijlocirea sa pentru toate situațiile din lume cărora le este mai multă sete de speranță: speranță de pace, de dreptate, speranță de o viață demnă. Astăzi aș vrea să mă rog îndeosebi pentru populația din regiunea nordică a Nigeriei, victimă a violențelor și atacurilor teroriste.

Urmăresc cu atenție deosebită situația tratativilor dificile cu privire la problema Nilului între Egipt, Etiopia și Sudan. Invit toate părțile să continue pe calea dialogului, pentru ca „Fluviul Veșnic” să continue să fie limfă de viață care unește și nu desparte, care hrănește mereu prietenie, prosperitate, fraternitate și niciodată dușmănie, neînțelegere sau conflict. Dialogul să fie, iubiți frați din Egipt, din Etiopia și din Sudan, dialogul să fie unica voastră alegere, pentru binele populațiilor voastre dragi și al întregii lumi.

Vă salut pe voi toți, romani și pelerini din diferite țări: familii, grupuri parohiale, asociații. Îndeosebi, îi salut pe tinerii din Acțiunea Catholică „San Gerolamo” din Trieste. Urez o sărbătoare frumoasă a Adormirii Maicii Domnului vouă celor prezenți aici, celor care sunt în vacanță, precum și celor care nu au această posibilitate, în special celor bolnavi, persoanelor singure și celor care asigură serviciile indispensabile pentru colectivitate. Este un gest frumos astăzi a merge la un sanctuar pentru a o cinști pe Sfânta Fecioară Maria.

Sărbătoare frumoasă vouă tuturor! Și vă rog, nu uitați să vă rugați pentru mine. Poftă bună și pe mâine!

A 21-a Întâlnire a Episcopilor Catolici Orientali din Europa, Lungro, Italia, 14-17 iunie 2018

În perioada 14-17 iunie 2018 a avut loc în Eparhia de Lungro a italo-albanezilor din Italia continentală, întâlnirea anuală a Episcopilor Catolici Orientali din Europa, la invitația Preasfinției Sale Donato Oliverio, Episcopul eparhial al locului. Întâlnirea, patronată de Consiliul Conferințelor Episcopale Europene (CCEE), s-a desfășurat la Rende, fiind concepută ca pregătire pentru sărbătorirea centenarului înființării Eparhiei de Lungro din 13 februarie 1919, prin Constituția Apostolică a Papei Benedict al XV-lea „*Catholici Fideles Graeci Ritus*”.

Tema centrală a întâlnirii, împărțită în mai multe sesiuni de lucru, a fost „Chipul unei Biserici Orientale. Teologie - Drept particular - Liturgie”. Conferințele au condus la reflecția asupra diferitelor aspecte ale vieții Bisericilor Catolice Orientale din Europa în prezent. În special: Episcopul, Părinte, Cap și Judecător. Unele aspecte fundamentale ale noului proces matrimonial (*Motu Proprio Mitis et Misericors Iesu*); Liturgia și identitate între fidelitate și reinnoire; Sfânta Liturghie generează omul nou; Trăsături caracteristice ale identității unei Biserici Orientale; Patrimoniul disciplinar comun. Dreptul particular intereparhial și o poartă deschisă: contribuția Bisericii italo-albaneze la itinerariul ecumenic.

Lucrările au început în după-amiaza zilei de 14 iunie, cu celebrarea Vecerniei în Catedrala „Sfântul Nicolae din Mira” din Lungro, la care a participat un număr mare de credincioși. Alături de Episcopul și clerul Eparhiei, au fost prezenți Cardinalul Leonardo Sandri, Prefectul Congregației pentru Bisericile Orientale și Cardinalul Angelo Bagnasco, Președintele CCEE, Epi-

scopii Conferinței Episcopale din Calabria și numeroase autorități civile și militare. De asemenea, a fost prezent și Nunțiul Apostolic în Italia, Arhiepiscopul Emil Paul Tscherrig, care a transmis mesajul Papei Francisc, în care Sfântul Părinte „exprimă o recunoștință profundă pentru inițiativa providențială care vizează aprofundarea aspectelor importante ale identității și misiunii Bisericilor Catolice Orientale” și și-a exprimat dorința ca zilele de studiu „să promoveze legătura dintre unitate și comuniune dintre păstori, imprimând un ulterior și curajos impuls noii evanghelizări a continentului european”.

Episcopii prezenți au tratat tema chipului unei Biserici Catolice Orientale, pornind de la mai multe perspective: de la cea istorică la cea liturgică, de la cea disciplinară la cea ecumenică. Rezultă în mod clar din lucrări, că numai o mai mare adeziune și înțelegere a identității unei Biserici Catolice Orientale, în lumina Conciliului Vatican al II-lea, ar permite o mai bună mărturie, profunzime și răspuns pastoral la provocările actuale ale continentului european, și o adevărată împărțășire a bogăției Orientului creștin în inima Bisericii Universale.

De asemenea, schimbul acestor zile a permis de a aduce în suflet și în rugăciune problemele, suferințele multor credincioși catolici orientali din Europa: drama războiului din Ucraina, dificultățile Bisericilor Orientale care doresc să trăiască și trăiesc Evanghelia lui Cristos și doresc să o vestească oamenilor de bunăvoință. Reflectarea asupra chipului unei Biserici Orientale Catolice, face aceste Biserici conștiente de potențialul

(continuare în pag. 5)

Sfințirea pietrei de temelie pentru noua Biserică din Ginta

Duminică, 9 august 2020, în localitatea Ginta, protopopiatul Holod din județul Bihor, a avut loc sfințirea pietrei de temelie pentru noua Biserică Greco-Catolică care va purta hramul „Sfântul Ioan Botezătorul”.

Sfânta Liturghie a început la ora 9.00 și a fost celebrată de către părintele Ioan Tătar, protopop de Holod și părintele paroh Terec Mihai, în prezența unui număr semnificativ de credincioși: „astăzi se pune piatra de temelie pentru o noua biserică, mult așteptată de credincioșii acestei Parohii ce va fi Casa lui Dumnezeu, corabia în care vom fim în siguranță alături de Isus”, a spus, în cuvântul său, părintele Ioan Tătar.

Părintele paroh, Mihai Terec, și-a exprimat gratitudinea față de Bunul Dumnezeu care a făcut să se împlinească această zi frumoasă.

(urmăre din pag. 4)

pastoral și de bogățiile spirituale prezente în respectivele comunități, pe care doresc să le împărtășească întregii Biserici. Bisericile Catolice Orientale din Europa nu sunt închise, ci deschise problemelor, suferințelor multor creștini persecutați, mai ales a fraților care în Orientul Mijlociu, își trăiesc credința mărturisită de sângele martirilor din zilele noastre. În acest scop, Episcopii prezenți se alătură rugăciunii din 7 iulie de la Bari, voită de Papa Francisc, și la care se vor alătura numeroși Patriarhi Catolici și Ortodocși, pentru a mărturisi dorința de pace și dreptate pentru acel pământ, iubit și vizitat de Dumnezeu, dar de prea mult timp torturat, violat și devastat de oameni, care au uitat de demnitatea lor și a altora, transformat des în marfă de schimb pentru interesele infame ale puterilor regionale sau mondiale. Gândurile noastre se îndreaptă și spre numeroșii migranți, constrânși să-și părăsească casele și pe cei dragi în căutarea unor condiții mai bune de trai, și o mulțumire comunităților care îi primesc.

În zilele întâlnirii, pe lângă sesiunile de studiu, au avut loc și pelerinaje în diferite locuri de credință importante din Calabria: sanctuarul Sfântului Francisc de Paola, Patronul Calabriei și al marinarilor, vizita la Rossano Calabro la Muzeul Diecezan „Codex Purpureus”, unde episcopii au putut admira faimosul cod din secolul al VI-lea, și celebrarea Sfintei Liturghii în două localități din Eparhia de Lungro: parohia „Santa Maria Assunta” din Frascineto și parohia „San Demetrio Megalomartire” din San Demetrio Corone. Întâlnirea s-a încheiat duminică, 17 iunie, cu celebrarea Sfintei Liturghii în Catedrala „Sfântul Nicolae din Mira” în Lungro. Diferitele celebrări liturgice au permis rugăciunea împreună cu comunitatea locală, în limba greacă, itali-

ană și albaneză. Au fost momente de rugăciune intensă pentru această Biserică din Lungro.

La sfârșitul întâlnirii, Arhiepiscopii și Episcopii participanți, și-au exprimat mulțumirea, în primul rând Papei Francisc pentru cuvintele încurajatoare și Congregației pentru Bisericile Orientale, în persoana Cardinalului Prefect, Cardinalul Leonardo Sandri, a Arhiepiscopului Secretar Mons. Cyril Vasil’ SJ și a Subsecretarului, Preacucernicul Pr. Lorenzo Lorusso OP. Congregația a fost adesea prezentă cu sprijin material și personal față de Biserica din Lungro și față de toate Bisericile Catolice Orientale. Mulțumiri și CCEE, care a intervenit în persoana Cardinalului Angelo Bagnasco, a urmărit lucrările cu interes și prin intervenții punctuale. Mulțumiri și Conferinței Episcopale Italiene pentru sprijinul acordat bunei desfășurări a întâlnirii. Mulțumiri speciale Eparhiei de Lungro, în persoana Episcopului Donato Oliverio și tuturor preoților, diaconilor și credincioșilor care s-au implicat pentru buna desfășurare a întâlnirii. Un început al celebrărilor centenarului și din partea celor prezenți o rugăciune pentru ca Domnul să continue să binecuvânteze această Biserică Orientală din inima Italiei continentale, întotdeauna deschisă vestirii Evangheliei lui Cristos. La Lungro s-a experimentat chipul unei Biserici reînnoite de Spiritul Sfânt, transfigurată de prezența milostivă a Tatălui Ceresc și care strălucește, în viața și în opera sa, bunătatea și iubirea lui Cristos Mântuitorul. La sfârșitul întâlnirii, Episcopii au prezentat Mariei, Mama lui Dumnezeu, Achirpita, rodul muncii lor, astfel încât să poată fi prezentat lui Dumnezeu.

Traducere: Liviu URSU www.e-communio.ro

IPS Aurel Percă a primit Pallium-ul în Catedrala Sântul Iosif

IPS Aurel Percă a primit sâmbătă, 8 August 2020, în Catedrala Sântul Iosif din București, pallium-ul – însemnul de Mitropolit al Bisericii Romano-Catolice din România. Pallium-ul a fost binecuvântat de Papa Francisc pe 29 Iunie a.c. în Bazilica San Pietro din Vatican și i-a fost impus IPS Aurel Percă de către Nunțiului Apostolic în România, Mons. Miguel Maury Buendia, la începutul Sfintei Liturghii celebrate în Catedrala Mitropolitană din capitala României.

La celebrare au luat parte numeroși preoți și credincioși din Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, Episcopii Diecezelor sufragane, alți Episcopi și preoți invitați, reprezentanți ai autorităților civile și ai altor Biserici și culte religioase din România: PS Iosif Păuleț – Episcop al Diecezei romano-catolice de Iași, PS László Böcskei – Episcop al Diecezei romano-catolice de Oradea, PS Jenő Schönberger – Episcop al Diecezei romano-catolice de Satu Mare și PS József Csaba Pál – Episcop al Diecezei romano-catolice de Timișoara, ÎPS Ioan Robu – Arhiepiscop Mitropolit emerit de București, PS Cornel Damian – Episcop auxiliar al Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, PS Mihai Frățilă – Episcop al Eparhiei Greco-Catolice „Sf. Vasile cel Mare” de București, PS Petru Gherghel – Episcop emerit de Iași, PS Datev Hagopian – Întâistătorul Bisericii Armene din România, PS Ieronim Sinaitul – Episcop Vicar Patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române, pr. Szold Bela – paroh la biserica reformată calvină „Calvineum” din București, Iusuf Muurat – Muftiul Comunității Musulmane din România, François Catto – președintele Ordinului Cavalerilor de Malta din România, Sergiu Nistor – consilier prezidențial, Victor Opaschi – secretar de stat pentru culte și Marius Cazanciuc – președintele Senatului României.

În cadrul ritului de impunere a pallium-ului, ÎPS Maury Buendia a explicat semnificația acestui însemn liturgic specific Mitropoliților, subliniind legătura specială a Mitropolitului cu Sfântul Părinte Papa și comuniunea cu Biserica Romei, precum și autoritatea pe care Arhiepiscopul Mitropolit o dobândește de drept în jurisdicția sa. De asemenea, Excelența Sa le-a transmis celor prezenți salutul de binecuvântare al Papei Francisc și a amintit că ÎPS Aurel Percă, pe 11 ianuarie a.c., în aceeași Catedrală a luat în posesie canonică Arhiepiscopia Romano-Catolică de București și i-a urât Arhiepiscopului Mitropolit „o rodnică misiune în călăuzirea Arhiepiscopiei de București”. Apoi, ÎPS Aurel și-a manifestat comuniunea cu Sfântul Părinte și cu Biserica Universală, reînnoind profesiunea de credință și jurământul de fidelitate, conform formulelor prescrise de Biserica Romei.

„Spre gloria lui Dumnezeu atotputernic și spre lauda Preacuratei Fecioare Maria și a Fericiiților Apostoli Petru și Paul, în numele Sfântului Părinte Papa Francisc și a Sfintei Romane Biserici, spre onoarea Arhiepiscopiei de București încredințată ție, ca semn al puterii de Mitropolit îți dăruim pallium-ul, luat de la altarul mărturisirii de credință al Apostolului Petru, ca să îl folosești în granițele Provinciei tale ecleziastice”, a spus Nunțiul Apostolic, adresându-se Arhiepiscopului Mitropolit de București. „Acest pallium să fie pentru tine simbol al unității și semn de comuniune cu Sfântul Scaun Apostolic, să fie legătura de caritate și stimul de tărie evanghelică, pentru ca în ziua venirii și arătării marelui Dumnezeu și a Principelui Păstorilor Isus Cristos să poți îmbrăca împreună cu turma încredințată ție haina nemuririi și a gloriei.”

Mons. Maury Buendia a fixat, apoi, cele trei agrafe cu pietre prețioase în crucele de mătase brodate pe pallium – în crucea de pe piept, în cea de pe spate și în cea de pe umărul stâng -, simbol al celor trei cuie cu care Cristos a fost pironit pe cruce. ÎPS Aurel Percă a fost apoi felicitat de toți cei prezenți în Catedrală, care s-au ridicat în picioare și l-au aplaudat îndelung. În încheiere, ÎPS Aurel Percă și Nunțiul Apostolic în România au semnat, respectiv contrasemnat profesiunea de credință și jurământul de fidelitate depuse de Arhiepiscopul Mitropolit de București la începutul ritualului.

Despre semnificația pallium-ului a vorbit și ÎPS Aurel Percă la predică, amintind că „Arhiepiscopul, care îl îmbracă, este chemat să fie un păstor plin de curaj în apărarea turmei sale și un martor neînfricat al Evangheliei, care, susținut de harul Duhului Sfânt, nu dă înapoi în fața intimidărilor, amenințărilor și a persecuțiilor”. „Orice Episcop și mai ales cel care are misiunea de a fi Arhiepiscop Mitropolit, este chemat să fie ca și Isus Cristos un Bun Păstor, capabil să se îngrijească de Biserica sa particulară (Arhiepiscopia) și

(continuare în pag. 7)

Filmul „CARDINALUL” prezentat la Festivalul de Film și Istoriei Râșnov

Luni, 20 iulie 2020, în Piața Unirii din Râșnov a avut loc proiecția filmului „Cardinalul” în cadrul Festivalului de Film și Istoriei, ediția 2020. Proiecția a avut loc în prezența criticului de film Irina Margareta Nistor, Bogdan Adrian Toma (scenarist, aflat la prima participare la o proiecție publică a filmului) și a preotului greco-catolic Cristian Borz (curator la Casa Memorială Iuliu Maniu din Bădăcin).

Reamintim că în 1948, conducerea Bisericii Greco-Catolice este arestată și în 1950 este închisă în penitenciarul de la Sighet. Regimul nou instaurat interzice existența altei biserici în afara celei ortodoxe. În fața chinurilor și unora dintre cele mai perfide mijloace de dezumanizare, alternativele sunt convertirea sau moartea. În fața tortionarilor se ridică episcopul Iuliu Hossu care prin curaj și verticalitate devine o călăuză pentru ceilalți preoți.

Filmul „Cardinalul” prezintă o parte din viața episcopului greco-catolic Iuliu Hossu, câteva scene de la Marea Unire și pe urmă perioada încercării convertirii forțate în penitenciarul Sighet.

În cadrul Festivalului a mai avut loc proiecția filmului „Dum-

nezeu există și numele lui e Petrunija” în prezența criticului de film Irina Margareta Nistor și a părintelui Cristian Borz. În Macedonia, de Bobotează, preotul aruncă o cruce de lemn în râu și bărbații se întrec să o găsească. Bunăstarea și prosperitatea sunt garantate celui care o recuperează. Petrunija, o fată simplă dintr-un oraș mic de provincie se scufundă în apă și reușește să apuce crucea înaintea tuturor celorlalți. Concurenții ei devin furioși, iar implicarea unei femei în ritualul dedicat bărbaților stârnește o mare controversă în comunitate. Însă Petrunija nu renunță. A câștigat crucea și nu va renunța la ea.

Maria BORZ

(urmare din pag. 6)

de a duce pe umeri oițele sale, o povoaară care numai în urmarea lui Cristos devine un jug plăcut și dulce. Aceasta este angajarea pe care mi-o sugerează astăzi primirea paliului, o angajare care ne invită de fapt pe toți să mergem împreună, păstor și oițe ale turmei – poporul creștin al lui Dumnezeu în îndeplinirea voinței sale”, a mai spus Excelența Sa.

ÎPS Aurel a arătat, totodată, că celebrarea impunerii pallium-ului „cinstește amintirea vie a mărturiei celor care au scris cu sânge prețul fidelității lor față de Cristos și față de Biserica sa prezentă pe aceste meleaguri”, și i-a amintit pe Arhiepiscopii Ignatius Paoli și Raymund Netzhammer, pe Arhiepiscopul Alexandru Cisar și ÎPS Ioan Robu. „Mă încredințez rugăciunilor dumneavoastră – a spus în încheiere noul Arhiepiscop Mitropolit de București -, pentru ca Domnul să îmi dăruiască harul și puterea de a-l urma și de a învăța de la El, adevăratul Păstor Bun, atitudinea de primire, disponibilitate, curaj în a sluji și a călăuzi comunitatea creștină cea mi-a fost încredințată spre păstorire spre Cristos și în deplină unitate.”

La finalul Sfintei Liturghii, au transmis mesaje Sergiu Nistor, consilier prezidențial, din partea lui Klaus Werner Iohannis, președintele României; și Vic-

tor Opaschi, ministru secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte din Guvernul României. De asemenea, ÎPS Aurel Percă i-a mulțumit Papei Francisc „pentru apropierea pe care o arată față de această Biserică locală și pentru România”, și l-a rugat pe Mons. Miguel Maury Buendia, Nuntiu Apostolic în România, să îi transmită Sfântului Părinte afecțiunea noastră filială și să îl asigure de rugăciunea noastră zilnică „pentru Păstorul Bisericii Universale, pentru ca el să ne confirme în credință și să ne păstreze uniți în dragoste”. Apoi, Excelența Sa le-a mulțumit tuturor celor prezenți, Episcopilor Diecezelor sufragane și Episcopilor invitați, preoților din Arhiepiscopia de București și Dieceza de Iași, credincioșilor și persoanelor consacrate, reprezentanților Bisericilor și Cultelor din România participanți la această celebrare solemnă, precum și reprezentanților autorităților civile. ÎPS Aurel a adresat un cuvânt de mulțumire și Televiziunii Române care, în acest timp de pandemie a transmis în mod constant Sf. Liturghie, duminica și în sărbători, din Catedrala Sf. Iosif din București, precum și postului catolic Maria TV și Oficiului pentru comunicații sociale al Arhiepiscopiei, care a realizat transmisia prin internet.

Interviu: Cristian Dumitru Crișan, cel mai tânăr episcop catolic din lume, consacrat la Blaj

Cel mai tânăr episcop catolic din lume slujește la Blaj. La cei 39 de ani ai săi, Cristian Dumitru Crișan are o bogată experiență în Biserică, la nivel internațional, dar și studii ample la instituții prestigioase din Roma și Paris. A fost consacrat alături de Călin Ioan Bot la Catedrala Arhiepiscopală Majoră "Sfânta Treime" de la Blaj în data de 21 iunie, într-o ceremonie fără enoriași, desfășurată așa din cauza epidemiei de coronavirus. *Alba24* a stat de vorbă cu Episcopul Cristian, care, cu amabilitate, a fost de acord să răspundă câtorva întrebări.

Ovidiu Hategan www.alba24.ro

Reporter: *Aș dori să încep prin a vă adresa o întrebare foarte personală. Când și cum ați simțit această chemare spre credință și cum ați decis, dincolo de studiile impresionante (știu că aveți inclusiv un Master la Sorbona) să vă dedicați viața Bisericii?*

Episcopul Cristian Crișan: În 1996 am participat la o întâlnire a tineretului catolic organizată la Blaj. Aveam 15 ani și era pentru prima dată când participam la o Sfântă Liturghie animată exclusiv de tineri. Atunci am întâlnit prima dată seminariști în sutană și am înțeles că și eu îmi doresc să urmez acest drum.

R.: *Sunteți cel mai tânăr episcop catolic din lume. Ce înseamnă să fi episcop al Bisericii Greco-Catolice din România, ținând cont de toată istoria acestei instituții? Ce presupune această responsabilitate?*

Episcopul Cristian Crișan: Este într-adevăr o mare responsabilitate, gândindu-mă la faptul că de trei sute de ani Biserica Unită este pentru poporul nostru o adevărată „fântână a darurilor”, prin Școlile și emulația sa culturală și spirituală, prin jertfa martirilor, prin entuziasmul credincioșilor și al preoților ei.

O Biserică tânără dar cu o misiune clară din partea lui Dumnezeu. De aceea, porțile iadului nu au biruit-o și nu o vor birui.

R.: *Ați trăit la Roma, apoi timp de 8 ani ați fost preot al Parohiei „Sfântul Gheorghe” din Paris, recent ați revenit în județul Alba, la Blaj. A fost grea despărțirea de aceste orașe mari și multiculturale, în special de comunitatea de la Paris?*

Episcopul Cristian Crișan: După terminarea studiilor la Roma, la Paris am avut șansa să intru în contact cu tot ce reprezintă cultura franceză și cu specificul Bisericii Franței.

A fost efectiv o școală pentru mine. Și mă refer la contactele cu Arhidieceza locală, cu universitățile și cu bibliotecile pariziene, cu lumea academică.

M-am atașat foarte tare de comunitatea de credincioși greco-catolici de acolo. O comunitate compactă, aflată oarecum „între două lumi”: țara mamă și noua patrie adoptivă, Răsărit și Apus.

Într-un fel o sinteză și un simbol a ceea ce este Biserica noastră Română Unită. Aveam credincioși atât din „vechea gardă”, ajunși la Paris în vremuri de restriște, cât și foarte multe familii tinere, o generație

noună, entuziastă, mândră de tradițiile proprii și doritoare să le împărtășească francezilor.

Am încercat să întrețin acea atmosfera frumoasă de familie pe care am găsit-o în Parohie și să organizez diferite momente și activități culturale și spirituale, menite să întărească credința enoriașilor dar și să ne facă cunoscuți în mediul francez.

Îmi amintesc cu mare bucurie de celebrarea Sfintei Liturghii în limba română în Catedrala Notre-Dame, de diferitele expoziții și ateliere de icoane pe sticlă, de vizitele Arhiepiscopului de Paris și ale diferiților Ambasadori în comunitatea noastră, dar și de numeroasele pelerinaje organizate în locuri de devoțiune ale Franței: de exemplu, anual la Lourdes însoțeam un grup de peste 400 de credincioși.

R.: *Tot în Franța ați obținut certificatul „Emouna – l’amphi des religions”...*

Episcopul Cristian Crișan: Certificatul „Emouna – l’amphi des religions” pe care l-am urmat la Institutul de Științe Politice din Paris m-a ajutat să interacționez îndeaproape cu specificul celorlalte tradiții religioase prezente pe teritoriul francez într-o perspectivă nouă, științifică și pluridisciplinară.

Am înțeles astfel importanța dialogului și a cunoașterii celui alt în diversitatea lui, precum și riscul de a ne închide în noi înșine și de a nu aprecia aspectele pozitive care caracterizează diferitele curente religioase.

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

A fost o experiență extrem de pozitivă, inclusiv prin prisma închegării unor relații amicale și de dialog cu reprezentanți ai diferitelor religii.

R.: *Ce înseamnă Blajul pentru dumneavoastră? Ce vă plăcea cel mai mult la Paris și ce vă place la Blaj?*

Episcopul Cristian Crișan: La Blaj am studiat timp de 7 ani, atât la Liceul „Sfântul Vasile cel Mare” cât și apoi la Facultatea de Teologie. Blajul înseamnă pentru mine acasă, este locul vocației mele și inima Bisericii noastre.

Cred că spiritul Blajului și cel al Parisului se unesc în imaginarul colectiv atât prin profunda încărcătură culturală și spirituală care le caracterizează, cât și prin sentimentul de ospitalitate și de efervescență a ideilor care este palpabil în ambele realități.

R.: *Care este relația dumneavoastră cu Sfântul Părinte? De câte ori l-ați întâlnit și ce v-a impresionat cel mai mult la el?*

Episcopul Cristian Crișan: Pe Sfântul Părinte Papa Francisc l-am întâlnit personal de 3 ori: de două ori în 2018 și o dată în 2019 la Roma.

Numindu-mă în aprilie 2018 Vizitator Apostolic pentru credincioșii greco-catolici români din Europa Occidentală, am interacționat direct cu diferite organisme din Curia Romană.

M-a impresionat de fiecare dată căldura și atenția Papei pentru fiecare, mai ales acea privire și acel cuvânt personalizat pe care îl adresează în parte fiecăruia. Dar și umorul fin al Sfântului Părinte.

R.: *Ce personalități v-au inspirat din punct de vedere intelectual și spiritual?*

Episcopul Cristian Crișan: Exemplul și blândețea Preafericitului Părinte Cardinal Lucian Mureșan, Arhiepiscopul Major al Bisericii noastre, mă inspiră în fiecare zi, cu precădere aflându-mă acum în imediata sa apropiere.

Totodată, o personalitate cu totul deosebită este pentru mine călugărul Mihai Neamțu din Ordinul Bazilican, trecut la Domnul în anul 2000.

Mă ocup actualmente de pregătirea dosarului care va fi transmis la Vatican, în vederea cauzei sale de beatificare și de canonizare.

R.: *Citiți, bănuiesc, și autori laici. Ce preferințe aveți?*

Episcopul Cristian Crișan: Citesc cu plăcere operele teologice ale Papei Emerit Benedict al XVI-lea și scrierile Sfintei Tereza de Avila, dar și autori precum Tolstoi sau Irène Némirovsky.

R.: *Întreaga lume se luptă cu o boală care răscolește și adâncește toate faliile existente între națiuni, dar și în interiorul lor. Pare a fi vremea maldiilor. Cum percepeți această situație și ce le spuneți credincioșilor care vă întrebă despre acest lucru?*

Episcopul Cristian Crișan: Cu siguranță Domnul ne transmite prin această pandemie un mesaj și

poate un avertisment. Și ne obligă să reflectăm la ceea ce e cu adevărat important în viața noastră, mai ales la existența vieții veșnice.

Cred că acțiunea nefastă și păcatul omenirii împotriva „casei noastre comune”, precum numește Papa Francisc în Enciclica Laudato Si pământul care ne este dat în grijă, contribuie la apariția unor astfel de maladii.

Dar care ne interpelează și ne îndeamnă la solidaritate și la atenție sporită față de frații noștri și față de darul lui Dumnezeu care ne este încredințat.

R.: *Doriți să transmiteți un mesaj pentru credincioșii greco-catolici din România?*

Episcopul Cristian Crișan: Un mesaj de speranță: Dumnezeu este cu noi și nu își abandonează niciodată poporul. El este scutul și Păstorul nostru.

Cine este Episcopul Cristian Dumitru Crișan:

Episcopul Cristian Dumitru Crișan s-a născut pe data de 11 octombrie 1981 în satul Sântu din județul Mureș.

După absolvirea studiilor liceale la Liceul Teologic Greco-Catolic „Sf. Vasile cel Mare” din Blaj în anul 2000, a urmat cursurile Facultății de Teologie Greco-Catolică din Blaj, iar în anul 2003 a fost trimis la studii la Roma cu o bursă din partea Congregației pentru Bisericele Orientale, fiind alumn al Colegiului Pontifical „Pio Romeno”.

Între 2003-2004 a urmat un curs propedeutic la Institutul Pontifical Oriental, iar în perioada 2004-2007 studiile de Teologie la Ateneul Pontifical „Sant’Anselmo” din Roma.

Ulterior, a urmat cursurile Facultății de Drept Canonic la Universitatea Pontificală a Lateranului, unde a obținut titlul de Licență în Drept Canonic, iar în perioada 2010-2012 a urmat Cursurile de Doctorat, obținând titlul de Doctor în Drept Canonic în anul 2012 cu o lucrare de cercetare asupra „Timpurilor sacre în legislația canonică. Receptarea acesteia în Dreptul Particular al Bisericii Greco-Catolice din România”.

Pe data de 11 mai 2008 a fost hirotonit preot la București. A absolvit Cursul de For Intern organizat de Penitențieria Apostolică în anul 2008, precum și Cursul pentru Postulatori ai Cauzelor de beatificare și canonizare, organizat de Congregația pentru Cauzele Sfinților de la Roma în anul 2011.

În anul 2012 a fost numit Rector al Misiunii Greco-Catolice Române de la Paris și Paroh al Parohiei Greco-Catolice Române din capitala Franței.

Din 2014 până în 2016 a colaborat ca Apărător al Legăturii la Tribunalul de I Instanță al Arhiepiscopiei de Paris, iar din septembrie 2016 a fost numit Judecător al aceluiași Tribunal. Pe data de 15 august 2013 a fost numit Notar al Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică.

(continuare în pag. 11)

Noul Rector al Sanctuarului Arhiepiscopal Major de la Stânceni

Preafericitul Părinte Cardinal Lucian I-a numit în funcția de Rector al Sanctuarului Arhiepiscopal Major „Sfânta Cruce” de la Stânceni pe Părintele Cornel Dîrle.

Părintele Cornel s-a născut la 20 ianuarie 1965, la Baia Mare. A studiat inginerie geofizică la Universitatea din București în perioada 1984-1989. A profesat apoi la IPEG Maramureș între anii 1989-1990.

A urmat studiile teologice la Ateneul Roman al Sfintei Cruci între 1990-1995, încheiate cu licența.

În anul 1996 a fost hirotonit preot la Oradea, unde a îndeplinit apoi diferite sarcini formative și didactice în cadrul Seminarului Teologic și al Departamentului Facultății de Teologie Greco-Catolică, până în 2006. A obținut doctoratul în teologie la București în anul 2004 prin lucrarea „Sacramente și sacramentalitate în perspectivă istorică și ecumenică”.

Din 2006 este capelan al Schitului carmelitan „Sfânta Cruce” din Stânceni, iar din anul 2011 Arhimandrit.

Conform decretului de înființare, se acordă Indulgență Plenară tuturor credincioșilor care, în spirit de pocăință, vor fi prezenți în Sanctuarul Arhiepiscopal Major „Sfânta Cruce” din Stânceni, după cum urmează: în fiecare an pe data de 6 august în Sărbătoarea Schimbării la Față a Domnului nostru Isus Cristos, care este și hramul bisericii; pe data de 14 septembrie, în Sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci, care este hramul Schitului.

(urmare din pag. 11)

Interviu...

Între 2016-2017 a urmat cursurile de Masterat la Facultatea de Științe ale Educației din cadrul Institutului Catolic din Paris, obținând Diploma de Master II în co-tutelă cu Universitatea „Paris IV Sorbona”. În 2018 a obținut Certificatul „Emouna – l’amphi des religions” la Institutul de Științe Politice din Paris.

Pe data de 9 aprilie 2018, Sfântul Părinte Papa Francisc I-a numit în funcția de Vizitator Apostolic pentru credincioșii greco-catolici români din Europa occidentală, iar pe 11 octombrie 2018 a fost numit Coordonator național pentru pastorația greco-catolicilor români din Italia de către Consiliul Permanent al Conferinței Episcopale Italiene.

Sfântul Scaun a anunțat pe 22 ianuarie 2020 că Sfântul Părinte Papa Francisc și-a dat acordul cu privire la alegerea canonică făcută de Sinodul Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, prin care Părintele Cristian Dumitru Crișan, a fost ales Episcop Auxiliar al Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș, atribuindu-i Scaunul episcopal titular de Abula. A fost consacrat episcop în Catedrala Sfânta Treime din Blaj

Sanctuarul Arhiepiscopal Major a fost întemeiat cu ocazia jubileului de argint al Schitului.

Biroul Arhiepiscopal de Presă
www.bisericaromanaunita.ro

pe 21 iunie 2020, fiind în momentul consacării episcopale cel mai tânăr episcop catolic din lume.

A tradus cărțile: „Tatăl nostru și dorul nostru de a fi fii” de Luigi Accatoli, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 2007, „Vademecum pentru păstori” de Cardinalul Jorge Medina Estevez, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 2009, „Spre vindecare și înnoire”, Editura Surorilor Lauretane, Baia Mare 2013, și a coordonat volumul „Papa Ioan Paul al II-lea vorbește Bisericii Române Unite”, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 2011.

A publicat mai multe articole de drept canonic în reviste de specialitate precum „Apollinaris” (Roma) sau „L’Année Canonique” (Paris), și a susținut conferințe despre Dreptul Particular al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică și despre persecuția Bisericii Greco-Catolice din România la Institutul Catolic din Paris și la Primăria Sectorului al XVI-lea din capitala Franței.

Este membru al Societății Internaționale pentru Dreptul Bisericilor Orientale și al Comisiei Sinodale pentru Redactarea Dreptului Particular al Bisericii Greco-Catolice din România.

Vizită pastorală la Bocșa

A fost un prilej de mare bucurie pentru comunitatea greco-catolică din Bocșa (jud. Sălaj), ziua de sâmbătă, 11 iulie a.c. deoarece, în mijlocul comunității locale s-a aflat Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea Mare, care a celebrat prima Liturghie arhierescă de după 1948, în Biserica mausoleu a lui Simion Bărnăuțiu, din Bocșa.

La această Liturghie au fost aduse spre venerare și relicvele Fericiților Valeriu Traian Frențiu și Iuliu Hossu, care vor rămâne definitiv în această biserică, după eveniment. De numele celor doi este legată și sfințirea lăcașului de cult din Bocșa (la data de 8 septembrie 1937 ÎPSS Valeriu Traian Frențiu sfințea începutul lucrărilor, iar la 24 octombrie 1943, PSS Iuliu Hossu sfințea biserica, la finalul construcției).

La eveniment au mai participat primarul și vice-primarul comunei Bocșa, preotul comunității ortodoxe, credincioși greco-catolici și ortodocși din Bocșa și din județele Sălaj, Satu Mare și Bihor.

În cadrul prediciei, Preasfinția Sa Virgil a spus: „În zilele noastre nu mai trece Isus care să ne cheme ”Vino după Mine!”, nu mai sunt apostolii care să meargă dintr-un loc în altul. Dar Mântuitorul, constant și în fiecare moment al vieții, ne cheamă, El bate la ușa sufletului nostru. Răspundem noi oare? Este adevărat că îl găsim în toate Bisericile, pe sfântul altar, însă trebuie să-L găsim prezent și în sufletele și viețile noastre și atunci putem reuși să lăsăm totul, să-L urmăm și să devenim apostoli...”

Astăzi este un moment mai special aici la Bocșa, s-a restaurat iconostasul, o pictură extraordinară de frumoasă și mă bucur că se poate celebra alternativ (greco-catolici și ortodocși) aici la Bocșa. Nu este singurul loc, noi la Oradea avem două biserici unde se celebrează la fel. Trebuie să ne respectăm unii pe alții, să ne ajutăm unii pe alții și să credem că împreună putem face lucruri extraordinare. În aceste momente trebuie să se schimbe ceva în modul cum privim noi lumea și cum ne privește pe noi lumea. Acest exemplu de la Bocșa este grăitor, că se poate, iar rugăciunea dintotdeauna este primită de Domnul. Avem cu toții un singur Dumnezeu, indiferent de rit sau confesiune. Maniera în care trăim prezența lui Dumnezeu în viața noastră poate să fie diversă, dar Domnul rămâne unul singur.

Începând de azi vor rămâne aici la Bocșa moaștele a doi dintre Fericiții noștri martiri, Valeriu Traian Frențiu și Iuliu Hossu. Știm exact cât de mare a fost încercarea lor în acea perioadă de timp și cum au reușit ei să rămână pietre vii în viață și dincolo de viață. Sincer vă spun că eu nu am crezut niciodată că un Papă

va veni la Blaj. Dar iată că acest lucru a fost posibil și Sfântul Părinte i-a ridicat la cinstea altarelor pe acești martiri, chiar la Blaj... Sfântul Părinte i-a beatificat pe acești episcopi pentru că toată viața lor a fost exemplară. Episcopii noștri n-au hulit niciodată pe nimeni și sunt un exemplu pentru fiecare dintre noi. Cu adevărat, așa cum ne închinăm sfințelor icoane care se află în iconostas, putem să ne închinăm și lor.

Aici la Bocșa, dumneavoastră mai aveți un luminător al națiunii române, pe Simion Bărnăuțiu. Oricât ai încerca să vorbești despre Bărnăuțiu, nu este suficient. Viața lui este impresionantă. Este impresionant discursul de la Blaj din catedrală și de pe Câmpia Libertății de la 1848, un program de țară rămas valabil și azi. El a fost un preot celib și tot la fel a rămas până la moarte. De asemenea și Alimpiu Barbulovici. De multe ori am spus că citind istoria Sălajului istoric, realizezi ce oameni extraordinari

a dat aceste locuri. Cu câtă demnitate și-au trăit ei viața, cum s-au dăruit pe ei înșiși, ce-au simțit pentru această țară și pentru aceste locuri! Ei au lăsat totul și pentru o anumită idee, s-au dus după Domnul pentru că au fost convingși că acesta este drumul pe care trebuie să-l urmeze.

Vă îndemn pe fiecare dintre dumneavoastră să priviți cu încredere în istorie, să priviți cu dragoste către evanghelie, pentru că din evanghelie și din istorie putem ca să ne tragem seva și să putem merge cu Domnul, înainte. Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu!”

La finalul Liturghiei, d-na Ana Pop, artizanul restaurării iconostasului bisericii din Bocșa, a prezentat

pe scurt ideile care au stat la baza lucrării: evidențierea stâlpilor și folosirea culorilor pentru a scoate în relief icoanele și a le face” de a vorbi credincioșilor ce intră în biserică, iar aceștia să se simtă legați de fiecare icoană pe care o au în față”.

De asemenea și Preasfințitul Virgil i-a mulțumit în cuvântul său de final d-nei Ana Pop pentru faptul că și-a folosit talentul pentru a reuși o asemenea minunată lucrare, menționând totodată și că și-ar dori înființarea unui traseu turistic, după modelul altora asemănătoare, care să lege localitățile simbol: Bădăcin-Bobota-Bocșa-Băsești-Sighet, traseu ce reprezintă pentru noi o istorie adevărată și care poate că se va și putea realiza în timp.

Evenimentul de sărbătoare a Bisericii din Bocșa s-a încheiat cu speranța ca bucuria trăită și împărtășită de cei prezenți, să rămână cât mai mult prezentă în inimile noastre și să ne facă să fim mai înțelepți și mai buni.

Hirotoniri de preoți

În Duminica Predicii de pe munte a lui Isus, în cadrul Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii celebrate în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea, Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic, a hirotonit trei preoți.

În cadrul cuvântului de învățătură Preasfinția Sa a subliniat câteva calități pe care preotul le are „Preotul este precum santinela, el fiind cel care vestește Vestea cea Buna, preotul este prezența discretă a lui Isus Cristos în lume, în vremurile noastre fiind foarte nevoie de aceasta prezență, el fiind cel care mângâie, însoțește, acoperă rănilor tuturor credincioșilor. El este cel care dă curajul și-și asumă responsabilitatea în chemarea la care Domnul Îl cheamă. El este cel care dăruie mereu și în fiecare moment bucuria, dă bucuria regăsirii și a reîntoarcerii în comunitate. El este cel care dă sărutul

păcii, atunci și acolo unde este neînțelegere. El este cel care cu milă și cu delicatețe precum Maria în Betania, primește pe orice credincios. El este cel care dăruie înțelepciune și are întotdeauna răbdare”.

Totodată, Preasfinția Sa Virgil i-a îndemnat pe cei trei noi preoți să-l ia model pe Fericitul Ioan Suciul de la a cărui trecere la Domnul sau împlinit 67 de ani.

La momentul liturgic potrivit, prin punerea mâinilor și rugăciune a urmat momentul consacrării în treapta preoției și înveșmântarea noilor preoți. La finalul Sfintei Liturghii noii preoți au oferit binecuvântarea Preasfințitului Virgil, preoților concelebranți și tuturor credincioșilor.

Eugen IVUȚ

Părintele **Oltean Cătălin Mihai** a absolvit Liceul Teologic Greco-catolic „Sfântul Vasile cel Mare” din Blaj în anul 2009. În perioada 2009-2013 a urmat cursurile Facultății de Teologie Greco-catolică „Buna Vestire” din Blaj, după care a început studiile masterale absolvite în anul 2015. În prezent urmează cursurile masterale în cadrul Facultății de Teologie Greco-Catolică din Oradea. Hirotonit diacon în data de 5 octombrie 2019.

Părintele **Flore Marius Mihai** s-a născut la data de 27 iunie 1985 în Beiuș. După școala primară și liceu, a urmat cursurile Facultății de Teologie Greco-Catolică din Oradea între anii 2005-2009, iar mai apoi cursurile de masterat între anii 2010-2012 în cadrul aceleiași Facultăți. din anul 2012 este căsătorit și are doi copii.

Părintele **Ilea Valentin** s-a născut la data de 16 martie 1990, urmând clasele primare și gimnaziale în Ioaniș, iar mai apoi Liceul la Beiuș. Între anii 2009-2013 a urmat cursurile Facultății de Teologie Greco-Catolică din Oradea, iar mai apoi între anii 2014-2016 cursurile de masterat Managementul serviciilor sociale din cadrul Universității Oradea. Părintele este căsătorit.

80 de ani de la moartea tragică a lui Petru Cupcea, vicarul Silvaniei

Acum 80 de ani, în fatidica zi de 17 iulie 1940, vicarul Silvaniei, Petru Cupcea sfârșea în fața altarului în care săvârșea Liturghia, la biserica unită din Șimleu Silvaniei, în urma unui atac de cord. Născut la 21 mai 1875 în localitatea Călinești, Maramureș, Petru Cupcea provenea dintr-o veche familie maramureșeană, care avea diplomă nobiliară. A fost una dintre personalitățile marcante din generația Marii Uniri, semnatar al Unirii Transilvaniei cu România, în calitate de delegat de drept al bisericii greco-catolice.

Absolvent de studii universitare teologice, s-a implicat pe tărâm cultural românesc încă din perioada studenției, când a colaborat la câteva gazete românești, în special la ziarul „Dreptatea” din Timișoara. A făcut parte din generația glorioasă de studenți care, în frunte cu Alexandru Ciura și Octavian Goga, au întemeiat revista „Luceafărul”. A colaborat, apoi, la revistele „Păstorul Sufletesc” din Șimleu Silvaniei, „Răvașul” din Cluj, „Unirea” din Blaj etc. De asemenea, a fost autorul mai multor manuale de geometrie, fizică, matematică și gramatică, în perioada cât a fost profesor la Oradea și Carei. A activat și în cadrul Astei sălăjene.

În anul 1901 s-a căsătorit cu Augusta Pteancu, fiica vrednicul dascăl din Carei, Gheorghe Pteancu, iar din fericita lor căsătorie au rezultat 6 copii, dintre care 4 au supraviețuit mortalității infantile foarte mari din acea perioadă: Maria, căsătorită cu dr. Victor Munteanu, șef de lucrări la Clinica din Cluj; Lucia, căsătorită cu profesorul emerit Leontin Ghergariu, fost director al gimnaziului de băieți din Zalău; Salvator Cupcea, profesor și medic, director la Institutul psihotehnic din Cluj-Napoca și Emilia, asistentă la Institutul de Botanică din Cluj.

Pe tărâm religios a îndeplinit următoarele funcții: preot greco-catolic în Fegernic (Bihor) și Carei, protopop în Supuru de Jos (din anul 1912), asesor

consistorial (1918), arhidiacon onorariu (1923), exactor diecezan (1926) și din nou protopop al districtului Supur, după rearondările diecezelor din anul 1930.

În anul 1932, protopopul Petru Cupcea a fost numit de către Dieceza Greco-Catolică de Oradea ca paroh I al Șimleului Silvaniei, protopop al districtului Șimleu și vicar foraneu episcopesc al Silvaniei.

S-a implicat și politic, fiind unul dintre membri marcanți ai Partidului Național Țărănesc. În urma alegerilor județene din anul 1930 a fost ales în funcția de vicepreședinte, iar în urma alegerilor din vara anului 1937 în cea de președinte al Consiliului Județean Sălaj.

În vremurile tulburi ale anului 1919 era să-și piardă viața, pentru că a îndrăznit, după ce s-a întors de la Alba Iulia, să arboreze tricolorul românesc pe turla bisericii din Supuru de Jos, unde păstora. A fost arestat, dus la Tășnad și apoi la Debrețin, unde a fost crunt bătut de către securii bolșevizați. A fost internat în stare gravă în spitalul din Debrețin, unde 35 de zile s-a zbatut între viață și moarte. Întremându-se puțin, soția sa, Augusta, l-a dus la Oradea și l-a ascuns la Episcopie, apoi la un hotel, până în ziua de 20 aprilie 1919, când are fericirea de a vedea armata română intrând victorioasă în Oradea. În Duminica Tomii s-a reîntors acasă la Supuru de Jos și în mijlocul credincioșilor pe care îi păstora. A mai avut nevoie de un an de zile pentru a-și reveni complet, până când i s-au vindecat brațele și coastele rupte, capul spart. Nu a relatat multor persoane calvarul prin care a trecut, preferând să uite suferințele, considerând că a fost voința lui Dumnezeu și că așa trebuia să se întâmple. Doar la insistențele fostului său coleg de studenție, reputatul jurnalist interbelic Alexandru Ciura, i-a acordat un interviu, pe care acesta l-a publicat în presa vremii.

www.muzeuzalau.ro

Hramul Bisericii ”Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Zalău

Cu foarte mare bucurie și așteptare, după o perioada premergătoare de post și rugăciune, Parohia Greco-Catolică din Dumbravă, Zalău, care poartă hramul Sfinților Apostoli Petru și Pavel și-a sărbătorit ocrotitorii.

Programul de rugăciune a început duminica seara cu Sfânta Liturghie și un moment de Adorație Euharistică. Luni dimineața a fost celebrat Acatistul Sfinților Apostoli Petru și Pavel iar după, Sfânta Liturghie. Alături de Părintele paroh, Daniel Bercean au participat părintele Vicar cu preoții, Antoniu Chifor, părintele protopop Valer Pârău, părintele Mărieș Simion, părintele Nichita Orest, părintele Ioan Mitre și părintele Florin Mureșan. Cuvântul de învățătură a fost rostit de către părintele Vicar, Antoniu Chifor. Celebrrările au fost animate de către seminariști din cadrul Seminarului Teologic Greco-Catolic „Sfinții Trei Ierarhi” din Oradea.

Andrei ALEXA, www.egco.ro

De dragul Creației: o asociație de binefacere din Oradea a realizat cel mai modern refugiu turistic din Bihor

Tot ce e frumos Dumnezeu ne-a dat nouă! Cu aceste cuvinte a talmăcit miercurea trecută preotul călugăr greco-catolic Florian Gui darul pe care asociația Don Orione, condusă de confratele său Mihai Fechetă, îl face pentru multe generații de copii și adulți de acum încolo: cel mai modern refugiu turistic din Bihor, ridicat la Zece Hotare, un cătun cu case răsirate pe dealurile ce coboară dinspre Munții Piatra Craiului către Crișul Repede într-o zonă înzestrată de Creator cu o frumusețe rară.

De mult visau cei doi preoți la înființarea unei tabere pentru copii - indiferent că învață la școala și liceul Don Orione din Oradea ori la altele - într-un loc unde natura este aproape cum a lăsat-o Dumnezeu la facerea lumii. Membri ai Congregației Don Orione, al cărei crez este că „tinerii sunt comoara cea mai de preț a familiei și a societății” și că „după modelul în care sunt educați vor fi soarele sau furtuna zilei de mâine”, preoții sunt convinși că adolescenții și copiii de azi, bine educați, vor duce mai departe deviza întemeietorului Luigi Orione: „Faceți binele mereu, răul niciodată!”.

Încă de la venirea în Oradea, părintele Mihai, originar din Neamț, și părintele Florian, sălăjan, au ajutat nu doar la construirea și dezvoltarea școlii și liceului, ci și la formarea tinerilor, ducându-i inclusiv în drumeții, adesea la Zece Hotare.

În august 2014, visul lor de a înființa aici o tabără începea să prindă contur: un localnic a scos la vânzare 10 hectare de teren, iar un enoriaș octogenar al parohiei le-a oferit banii pentru achiziție. „Domnul Ioan Bora, care înainte să desființeze comuniștii Biserica Greco-Catolică a fost împărțit de Preasfințitul Iuliu Hossu (n.r. – episcop și fruntaș unionist de la Alba Iulia în 1918), ne-a oferit banii necesari. S-a bucurat că avea exact suma pe care o cerea vânzătorul”, a povestit BI-HOREANULUI preotul Mihai Fechetă.

Miercurea trecută, (15 iulie n.n) la Zece Hotare a fost inaugurat cel mai modern refugiu turistic din Bihor, construit de societatea Don Orione cu fonduri UE din programul Ro-Hu 2014-2020. Lansat în martie 2018, proiectul a avut un buget total de 1,1 milioane euro, din care 700.000 euro au revenit Parcului Național

Crișuri-Mureș din județul Békés, care a realizat un edificiu similar pe teritoriul țării vecine, iar 400.000 euro asociației greco-catolice din Oradea.

Clădirea realizată în mai puțin de doi ani are parter și mansardă și va servi ca spațiu unde copii și tinerii din Oradea vor putea să se odihnească, dar și să asiste la cursuri despre științele naturii dacă fac drumeții în zonă, cu profesori și părinți. „Am vrut să avem un loc frumos, cu un aspect cât mai natural, care să nu fie în conflict cu natura înconjurătoare și unde să oferim posibilitatea unui turism responsabil, diferit de turismul sălbatic cu mașini turate, muzică la maximum și fum de grătar”, spune părintele Mihai despre locul năpădit de spini spre care inițial nici măcar nu exista vreun drum.

După ce finanțarea proiectului a fost aprobată, din primăvara anului 2018 cei doi preoți s-au împărțit între îndatoririle la parohia din Oradea și munca la Zece Hotare, alături de lucrătorii firmei angajate să realizeze construcția.

Rezultatul? Un edificiu încadrat în specificul împrejurimilor, cu prispă și mansardă de lemn. La parter există un punct de informare turistică, unde drumeții pot primi pliante, broșuri și hărți, dar și să afle în format video cum pot ajunge, la pas ori cu bicicletele, la atracțiile naturale din zonă - Peștera Bătrânului din localitate, Peștera Unguru Mare din Șuncuiuș, Valea Căprioarelor, Valea Țapului, aleea Viorelelor etc.

Tot la parter a fost amenajată „școala din pădure”, o sală de curs cu tablă smart și videoproiector, unde copiii vor învăța lecții despre natură și bogățiile zonei, de la flora abundentă în sunătoare și cimbrisor la fauna cu căprioare și mistreți. Alături, sunt o bibliotecă și un depozit pentru biciclete.

Urcarea către etaj începe cu o ciudățenie pentru o construcție la țară - un lift ce duce către un observator dotat cu binocluri și telescop, prin care poate fi admirată întreaga zonă din jur. „Noi avem grijă și de persoanele cu handicap și considerăm că și ele trebuie să se bucure de tot ce există aici”, spune părintele Mihai Fechetă.

Tot la etaj există un punct de prim ajutor, cu targă, pat și dulap farmaceutic, iar la mansardă sunt camere de refugiu pentru turiști (separat pentru fete și băieți), cu băi și vestiare, plus o mică bucătărie, așadar cam tot ce poate fi de folos turiștilor pe care societatea Don Orione îi va găzdui aici, cu precădere elevi din școlile orădene. Tuturor, cei doi preoți le transmit, simplu, că îi invită la drumeții, dar, atenție, respectând și ceea ce a zămislit natura, și ceea ce au trudit oameni...

Un prieten drag s-a reîntors la Domnul!

Nu este ușor să redai în cuvinte o viață și este și mai dificil să vorbești de ministerul unui preot.

Don Antonio Rossi a sădit, mai întâi, credința în mintea oamenilor, după absolvire, ca om al literelor responsabil fiind de revista diecezană. Apoi, cu o profundă pasiune pentru formarea spirituală a credincioșilor încredințați spre păstorire, a clădit catedrale în sufletele lor.

După ieșirea la pensie s-a dedicat operelor de caritate pentru Biserica din Est. Astfel, a înființat *Associazione Chiese dell'est*, al cărui președinte a fost pentru mulți ani, până când sănătatea i-a permis.

Mulți dintre noi ar putea să povestească una sau mai multe ocazii în care au avut parte de binele de la Don Antonio sau au văzut binele pe care l-a făcut.

Proiectele pe care Don Antonio le-a inițiat și continuat în România sunt multe și variate: plecând de la ajutorarea seminariștilor pentru a putea să urmeze seminarul, ajutor pentru preoți, ajutor pentru familiile sărace, adoptarea unor copii la distanță, asigurarea unei mese calde pentru cei mai neajutorați, ajutorarea unor copii care aveau nevoie de tratamente.

Au fost proiecte și de infrastructură: case pentru familiile care nu puteau să-și construiască singuri un cămin, grădinițe, centre de zi pentru copii și biserici pe tot cuprinsul României.

În ceea ce ne privește pe noi, ca asociație, Don Antonio Rossi ne-a fost aproape în multe proiecte: masa caldă pentru oamenii străzii, ajutor pentru familiile sărace și ajutor pentru preoți.

A înțeles nevoia noastră de a avea și structuri care pot susține proiectele noastre. Astfel, a contribuit, prin *Associazione Chiese dell'est*, la construirea Centrului Social "Maria Rosa", la construirea și finalizarea Centrului Rezidențial "Casa Frentiu", la construirea Centrului de tip After School "Sfântul Martin" de la Ioaniș și la construirea blocului pentru familii tinere care ies din orfelinat, Blocul D.A.R. (Don Antonio Rossi).

Pentru toate acestea, în numele asociației, îi mulțumim.

În nume personal, regret că nu voi mai putea avea parte de acele momente în care i-am fost alături, nu foarte multe, adevărat, distanța fiind mare, momente care au fost pentru mine ocazii

nesperate de a mai învăța ceva de la un OM, un om de litere, PREOT, ziditor de suflete și CTITOR, constructor de biserici și edificii dedicate carității. Și, ceea ce este mai important, îmi vor lipsi momentele de rugăciune: fie doar noi doi, fie comunitare.

Don Antonio Rossi l-a servit pe Domnul, Biserica și pe aproapele cu toată ființa sa, cu umanitatea sa, cu caracterul său, cu competențele sale și cu înțelepciunea sa.

Nu te voi uita niciodată, dragă părinte Antonio și promit, încă odată, că de fiecare dată când pașii mă vor duce prin Italia voi trece să te văd, acolo unde mi-ai arătat că vei fi depus.

Roagă-te din Cer pentru mine și eu mă voi ruga pentru tine la toate liturgiile așa cum am făcut și până acum.

La revedere, Don Antonio!

Pr. Olimpiu TODOREAN

Ofertă pentru cei mici chiar și în pandemie

Ne-am obișnuit ca Asociația „Ave Miriam”, de pe lângă Parohia Greco-Catolică Beiuș, să organizeze diverse activități pentru copii, anul trecut, acestea îmbrăcând forma unor tabere de vară sau a unor drumeții, itinerariile cuprinzând obiective turistice, culturale și istorice din Bihor și județele învecinate.

Dacă până în primăvară Asociația „Ave Miriam” a putut desfășura mai multe activități recreativ-educative dedicate copiilor și tinerilor beiușeni, schimbarea dramatică a contextului epidemiologic și instituirea stării de urgență i-au obligat pe coordonatori să suspende toate acțiunile și evenimentele din programul entității menționate, chiar și pe cele tradiționale, cum era întâlnirea periodică – de vinerea, uneori și din alte zile ale săptămânii – găzduită de Oratoriul „Colț de Rai”.

În condițiile generate de pandemia de Covid-19, „provocarea noastră a fost adaptarea la situație și respectarea cu strictețe a normelor de prevenire a infecției cu acest virus”, precizează părintele Zorel Zima, protopopul greco-catolic al Beiușului.

Începând din luna mai, în contextul unei anumite relaxări, când a reapărut perspectiva organizării de evenimente comunitare cu participare mai amplă, Asociația „Ave Miriam” a elaborat proiectul intitulat „D.A.R.-ul vieții (Distanțare, Apropiere, Responsabilitate)”, coordonatoarea acestuia fiind profesoara Carmen Zima. Înaintat autorităților locale și județene, precum și unor „binefăcători strategici” – cum le numea părintele protopop Zorel Zima pe acele persoane fizice și juridice, inclusiv Parohia Greco-Catolică Beiuș, cu care asociația a mai colaborat – proiectul a beneficiat de finanțarea Consiliului Județean Bihor, care a alocat, în acest scop, suma de cincisprezece mii de lei. În plus, firma locală Ledali Exim SRL a contribuit semnificativ la reușita demersului celor de la Asociația „Ave Miriam”, turnând gratuit șapa de beton, cu o suprafață de optzeci de metri pătrați, a noii săli de recreere, spațiu ce constituie unul dintre obiectivele majore ale proiectului „D.A.R.-ul vieții (Distanțare, Apropiere, Responsabilitate)”. Pentru că acțiunile Asociației „Ave Miriam” au generat întotdeauna o vizibilă emulație în sânul comunității locale, și de această dată părinții copiilor care beneficiază de pe urma programelor derulate de organizația amintită s-au mobilizat și au dat o mână de ajutor, ca voluntari, la realizarea amenajărilor preconizate.

Detalii despre obiectivele proiectului „D.A.R.-ul vieții (Distanțare, Apropiere, Responsabilitate)” ne-a oferit, firește, chiar părintele protopop Zorel Zima:

„Ne-am propus amenajarea unui nou spațiu de recreere, prima sală a oratoriului „Colț de Rai” urmând să fie rezervată pentru mini-conferințele educative, studiile de caz, activitățile cu tematică educativă și îndeletnicirile bazate pe cultivarea abilităților practice.

Noua sală, amenajată prin acest proiect, va fi destinată exclusiv activităților recreative și de relaxare, aceasta fiind dotată cu aparatura necesară practicării tenisului de masă, gaming-ului, biliardului și organizării unor concursuri de karaoke.

Am continuat cu amenajarea curții, unde copiii și tinerii noștri au «colorat» ambientul, pictând gardul care delimitează incinta, iar noi, adulții, ne-am îngrijit de dotarea spațiului cu materiale de suport pentru activitățile sportive. Au fost montate coșuri de baschet și un fileu pentru volei, porțile terenului de fotbal au fost recondiționate, iar ca element de noutate subliniez oportunitatea practicării tirului cu arcul.

Desigur, participarea la activitățile din cadrul proiectului a fost adaptată normelor sanitare impuse de contextul epidemiologic actual, cu scopul de a oferi atât siguranță celor care s-au implicat în ducerea la bun sfârșit a tuturor acțiunilor propuse de organizatori, cât și un climat de lucru – chiar dacă «distanțat» – propice dezvoltării relațiilor interpersonale, vitale, în această perioadă, când noi toți, dar mai ales copiii și tinerii, am fost privați de o viață socială normală, fiind constrânși să «trăim» în mediul online.”

Părintele protopop Zorel Zima a mărturisit că are și o mare dezamăgire, aceasta ținând de anularea tradiționalei tabere de vară, cauza fiind pandemia de coronavirus, care face imposibilă organizarea unui eveniment de amploarea celor de anul trecut – „Să mergem împreună” (Lunca Vișagului și Valea Drăganului) și „Vacanța mea, aventură și cunoaștere” (Băița și Nucet) – la care au participat sute de copii și tineri români și italieni.

Totuși, revenind la un ton optimist, distinsul nostru interlocutor a evidențiat, la finalul interviului acordat, care este principalul beneficiu al derulării proiectului inițiat de Asociația „Ave Miriam” și coordonat de profesoara Carmen Zima:

„Chiar dacă nu am realizat ce doream în «cantitatea» dorită, punctual și «calitativ» avem bucuria reușitei proiectului, căci tinerii și copiii, în limitele impuse de normele sanitare preventive, păstrând distanța fizică dintre ei, s-au apropiat, totuși, din punct de vedere social-comunitar, reușind să comunice, să interacționeze și să petreacă momente unice, într-o atmosferă caldă, prietenească și rămânând în permanență conștienți că trebuie să se protejeze pe ei, dar și pe semenii lor. Acesta este, în fond, „D.A.R.-ul vieții”, echipa de proiect, coordonată de profesoara Carmen Zima, propunându-și să le ofere copiilor și tinerilor încă o oportunitate de relaționare comunitară și de dezvoltare armonioasă, aproape de Dumnezeu și unii de alții.”

Sfințirea Bisericii din Băița

Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului și cu lucrarea Spiritului, Treimea ce de o ființă și nedespărțită, s-a sfințit în Duminica a IX-a după Rusalii, Biserica Parohiei Băița din Protopopiatul Beiuș.

Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, a fost întâmpinat de către părintele paroh, Ioan Marcel Rostaș, părintele Zima Zorel, protopopul Beiușului, alături de un sobor de preoți.

A urmat sfințirea Bisericii după lucrările din ultimii ani, hidroizolarea pereților pe interior, renovarea și placarea cu marmură a scârilor, schimbarea iconostasului, schimbarea parchetului, renovarea și placarea cu marmura a Sfintei Mese. De asemenea a fost dezvelită și o placă comemorativă dedicată Fericitului Valeriu Traian Frențiu, întemeietorul Bisericii realizată de către Ludovic Zoltan Pongracz.

Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost săvârșită în fața Bisericii în locul special amenajat, fiind luate toate măsurile de distanțare și protecție impuse de către autorități, răspunsurile fiind date de către corul Seminarului Teologic, condus de către maestrul Radu Mureșan.

Prezenți la sfințirea Bisericii au fost domnul primar al orașului Nucet, Mircea Adrian Tuduce alături de domnul viceprimar, domnul Aurel Chiriac, directorul Muzeului Țării Crișului, domnul Bortoș Nicolae, președintele Asociației „Învățător Bortoș Coste Maria”. În semn de apreciere Preasfinția Sa Virgil a oferit crucea pectorală părintelui Ioan Marcel Rostaș, iar domnului primar și domnului președinte al Asociației „Învățător Bortoș Coste Maria”, medalia vizitei Sfântului Părinte Papa Francisc în România.

Domnul Bortoș Nicolae a oferit la rândul său Preasfinției Sale Virgil Bercea, domnului Aurel Chiriac și părintelui Marcel Rostaș diploma de membru de onoare a Asociației. La final Ovidiu Lazăr, Paula Popa și Natalia Bendre au cântat cântece religioase.

Oferim în continuare un istoric al Parohiei realizat de către domnul Traian Ostahie, absolvent al Facultății de Teologie Greco-Catolică și al Facultății de Istorie: Parohia Băița apare menționată în șematisme pentru prima dată în anul 1831 ca filie a parohiei Beiuș. În această filie, în anul 1831, era o comunitate diversă din punct de vedere confesional: 295 romano – catolici, 8 greco – catolici, 725 ortodocși, 2 confesiunea augustiniană. Va rămâne filie a parohiei din Beiuș până în anul 1876 când apare ca parohie de sine stătătoare având în componența ei două filii: Criștior și Vașcău. În noua parohie exista o capelă ce purta hramul ”Nașterea Maicii Domnului”. Deoarece din anul 1876 vorbim de o parohie de sine stătătoare, Șematismul din 1881 îl menționează și pe primul paroh de Băița, în persoana părintelui Ștefan Szaday, alături de care este menționat în calitate de cantor Grigore Torsanu. Noua parohie păstrează diversitatea confesională, doar că raportul

demografic este altul: sunt 589 de credincioși greco – catolici, 235 romano – catolici, 71 ortodocși, 2 luterani și 3 evrei.

În Șematismul din anul 1890 sunt menționate câteva modificări legate de parohia Băița: apare un nou administrator parohial în persoana pr. Popa Nicolae, un nou cantor în persoana lui Samuel Mateuțiu iar numărul de filii se mărește la trei: Criștior, Vașcău și Poiana.

În Șematismul din anul 1895 apare un nou administrator parohial în persoana pr. Petru Theodor. Pe lângă cele trei filii ale parohiei Băița, mai apare încă una – Lunca. Pr. Theodor Petru va rămâne la Băița până în anul 1900 când îi va lua locul pr. Paul Tămâian. În anul 1909 apare pentru prima dată și statutul de cantor iar primul curator menționat este Simeon Stanciu. Anul 1909 mai evidențiază o premieră: este pentru prima dată când numele Băița, așa cum este și astăzi apare scris. Până acum era, până la 1847, Rezbanya, iar de la 1847 și până la 1909, Baicze. Pe lângă filii deja menționate, în anul 1909, se mai adaugă și filia Koszvényes. În anul 1917 noul administrator parohial este pr. George Papp.

Șematismul din anul 1934 îl menționează ca administrator parohial pe Emilian Pașcadi, cantor pe Tănase Cristian iar curator pe Simeon Stanciu. Începând cu anul 1930 în localitatea Băița este biserică de piatră, zidită și consacrată în 1930. Noua biserică păstrează hramul vechi – Nașterea Maicii Domnului. Activitatea pastorală este una destul de vie, în parohie existând două asociații: Reuniunea Mariană cu 75 de membrii și Reuniunea de cântări cu 30 de membrii. Are, începând cu anul 1934, trei filii: Lunca – 5 suflete, Poiana – 16 și Vașcău – 14.

În anul 1948 preot în Băița este Pele Partenie și avea o comunitate de 342 de suflete. În momentul de tristă amintire a trecerii în ilegalitate a confesiunii greco – catolice, pr. Pele Partenie a demisionat din cler. După ce a demisionat din cler, a fost funcționar la minele din Băița. A frecventat biserica romano – catolică și a ținut legătura cu preoții romano – catolici. Soția lui a fost învățătoare.

Eugen IVUȚ

Ziua localității și Târgul de Sfânta Marie de la Vintere

Începând de anul trecut, în fiecare an de sărbătoare Adormirii Maicii Domnului se sărbătorește Ziua localității Vintere. Anul acesta a fost organizată cea de a doua ediție. Ca element de noutate a fost organizat în premieră un târg, după modelul celui de la Negreni, o dată pe an. Târgul a fost gândit pentru a stimula economia locală, ca un factor de dezvoltare a localității Vintere. Locul de desfășurare amenajat pe dealul din Vintere dispune de toate facilitățile necesare pentru organizarea de evenimente de amploare.

Organizatori au fost *Centrul Cultural Catolic Episcop Iuliu Hirțea, Parohia Greco Catolică Vintere, Asociația pentru Dezvoltarea Localităților Vintere și Brătești*, în colaborare cu *Consiliul Județean Bihor și Primăria Comunei Holod*.

Organizarea manifestării la care au participat aproximativ 400 de persoane, în această perioadă lovită de pandemie, a necesitat eforturi deosebite pentru respectarea celor mai exigente norme de prevenire a contaminării cu noul coronavirus. Controalele efectuate de autorități nu au constatat nici o deficiență în acest sens, fiind apreciată capacitatea organizatorică a părintelui Florin Jula. Vremea a fost pe parcursul zilei nefavorabilă, dar ploile s-au oprit cu două ore înainte de începerea evenimentului.

La manifestare au participat primarul comunei Holod, conducerea Consiliului Județean Bihor și parlamentari.

Spectacolul artistic a fost susținut de către *Anca Banda și formația* și s-a bucurat de participarea artis-

tei emerite *Sava Negrean Brudașcu* care i-a încântat pe participanți.

Cu ajutorul Domnului această manifestare tinde să devină tradițională.

Comitetul de organizare

Pansament pentru suflet cu Paula Seling

Paula Seling a susținut un concert caritabil sub numele de „Pansament pentru suflet”, vineri, 7 august a.c. Evenimentul a fost organizat de *Transylvania Debates*.

Prezentatorul evenimentului a fost Adrian Dreana. În deschiderea concertului a cântat interpretul local Sergiu Nica alături de cvartetul Strings. Preasfinția Sa Virgil, a transmis un cuvânt de salut din partea Excelenței Sale Böcskei László, episcop romano-catolic, aflat la București, amintind faptul că este foarte importantă cultura în această perioadă, în care oamenii sunt îngrijorați de sănătatea lor și a celor din jurul lor, „Cine cântă, se roagă de două ori”, a amintit Preasfinția Sa.

Cunoscuta artistă, Paula Seling a cântat în fața publicului orădean melodii creștine, cât și melodii cunoscute din repertoriul personal, cum ar fi „Zburătorii” sau „Timpul”.

„Mă bucur că sunt din nou aici printre voi și sper ca prin responsabilitatea fiecăruia și cu ajutorului lui Dumnezeu să trecem cu bine peste această perioadă mai grea”, a transmis Paula Seling.

Eugen IVUȚ

Acces on-line la educație

La Centrul After School din Ioaniș al Asociației Caritas Eparhial Oradea sunt înscriși un număr de 62 de copii de clasele I-IV care provin din familii sărace. Aceștia nu au avut acces la educație în perioada în care școlile au fost închise din cauza crizei epidemiologice pentru că nu au mijloacele tehnologice de comunicare on-line. În condițiile în care ceilalți copii și-au continuat activitatea școlară participând la cursurile on-line, pentru copiii săraci procesul educațional s-a oprit. Ei riscă și mai mult marginalizarea și sunt la un pas de a abandona școala. În această perioadă de criză copiii săraci nu au opțiuni. Acest lucru înseamnă că au nevoie de la profesorii de la centru și de tehnologie modernă.

Prin decizia președintelui Asociației Caritas Eparhial Oradea, pr. Olimpiu Todorean, cu data de 10 august 2020 s-a reluat activitatea la Centrul After School "Sfântul Martin" din Ioaniș ținându-se cont recomandarea autorităților abilitate în contextul actual al epidemiei cu virusul COVID-19.

S-au luat măsuri de informare a tuturor angajaților și a copiilor care participă la activități de tip *after school*. Triajul epidemiologic al personalului angajat în unitate și al copiilor se efectuează zilnic la începutul programului, de către persoana desemnată anume în acest scop.

Efectivul de copii, pe fiecare clasă de ciclu primar a fost organizat în două grupe: grupa pară și grupa impară astfel încât să se permită reducerea numărului de copii în sală, iar distanța dintre ei să fie maximizată, fără a compromite funcționarea normală a activităților pedagogice. Numărul maxim admis, într-o sală de lucru, este de 9 copii, grupele alternând zilnic.

Materialul necesar pentru fiecare activitate este asigurat individual (instrumente de scris, caiete, cărți, etc.).

Se utilizează gadget-uri tip Tabletă pentru activitățile educaționale, și acestea sunt alocate fiecărui copil în parte și se păstrează pe masa de lucru.

Pentru a continua sprijinul acordat de câțiva ani copiilor am căutat soluții. Astfel, în această lună, 50 de tablete au ajuns la Centrul educațional în cadrul unui proiect care vizează asigurarea continuității procesului de educație în timpul pandemiei pentru copiii defavorizați, beneficiari ai Centrului After School din Ioaniș. Proiectul, în valoare de 12.500 euro este finanțat de KinderMissionsWerk, din Aachen, Germania, organizație parteneră, care a înțeles că fără aceste tablete, accesul la educație al acestor copii în condițiile realizării educației on line este zero.

Cu ajutorul tabletelor, profesorii de la centru vor oferi sprijin în această perioadă copiilor atât pe perioada vacanței (pentru a recupera ceea ce deja s-a predat on line), cât și pe perioada anului școlar. Profesorii de la centru și psihologi voluntari vor oferi sprijin emoțional și psihologic atât copiilor cât și familiilor acestora. Co-

timp real despre evoluția situației de criză, despre virusul Covid-19 și despre măsurile de protejare a lor și a celor din jur. Copiii și educatorii vor putea desfășura în continuare, o mare parte din activitățile de la centru, în condiții de siguranță.

Un aspect care a fost tratat cu foarte mare responsabilitatea din partea Asociației Caritas Eparhial Oradea este siguranța on-line a copiilor care vor utiliza aceste tablete luându-se toate măsurile necesare înainte de darea în folosință a tabletelor pentru ei, astfel încât să se afle permanent în siguranță.

O zi plină de trăiri profunde, bucurie și împlinire când ne-am revăzut, în sala de activități, după 5 luni. Îmi va rămâne în minte și suflet imaginea copiilor când au intrat nerăbdători în sala de grupă și pe fiecare bancă era câte o tabletă. Cu uimire, mirare și o explozie de bucurie au strâns tabletele în brațe. Cu atâta bucurie și fericire pe chip, îmi spuneau că acum au și ei tableta lor, că vor avea pe ce să învețe, că nu vor mai trebui să împartă cu frații lor, telefonul părinților pentru a face temele. Sunt mândră de ei, pentru că i-am văzut nerăbdători și dornici de a învăța, pentru că, cu toate că pe tabletă sunt și jocuri, ei au exersat la matematică.
(Andraș Corina – coordonator centru)

Adela POPA GHIȚULESCU

În stare de alertă, dar apropiați de semeni

Suntem puțin după mijlocul verii, suntem în stare de alertă, suntem în plin proces de reorganizare, dar - cel mai important - suntem împreună: angajați, beneficiari, colaboratori, voluntari, la Caritas Eparhial Oradea.

Despre voluntari sunt multe de spus și începem prin a le mulțumi pentru disponibilitatea pe care ne-o oferă prin mâinile lor întinse nouă pentru sprijinul de care avem nevoie, în derularea serviciilor noastre sociale.

Hrana caldă, pregătită de bucătarii noștri, pe care beneficiarii cantinei sociale o primesc în cursul săptămânii este oferită lor de mâini timide (dar care vor să ajute!) ale voluntarilor.

Sunt voluntari care au rămas alături de noi, știindu-ne de ani buni deja, alții sunt voluntari care de curând au trecut prima dată pragul asociației, căutând să empatizeze, să înțeleagă dincolo de aparențe... Nu este vorba de curiozitate, ci de grija și, pe alocuri, teama de a nu ajunge "ca și ei", din greșeli aparent minore. Sunt voluntari care vor să spargă anumite bariere, care manifestă interes pentru cei "ai străzii", pentru cei singuri, pentru cei cu probleme.

Sunt voluntari care ne spun zâmbind că vor veni și mâine, și mâine și așa este: ne revedem cu ei în tot cursul săptămânii, pentru a ne ajuta pe noi, care poate suntem uneori obosiți, puțin mai aglomerați, chiar cu mai puțină răbdare - în mod involuntar -, iar optimismul lor, dialogurile și energia pozitivă ne revigorează, șterg parcă semnele unei oboseli provenită tot din grijă...

Ne dorim și noi ca lucrurile să revină într-un firesc trecut deja prin filtrul unei pandemii care, însă, ne-a oferit o altă perspectivă: am învățat că distanțarea fizică

nu sufocă binele pe care încercăm, împreună, să îl aducem în viața beneficiarilor serviciilor noastre sociale; distanțarea fizică ne provoacă să găsim soluții alternative, să rămânem, pe cât posibil, solidari

și să comunicăm, poate, mai mult ca înainte, când eram grăbiți și pierduți printre alte priorități!

Bucuria este și mai mare când vedem în privirile și vorbele voluntarilor noștri același mesaj: "Încerc să ajung și mâine!" sau "Mâine, sigur ne vedem!" sau "Te poți baza pe mine!" sau "Mi-a făcut plăcere să fiu aici!"...

Dragi voluntari, recunoștința noastră și respectul nostru vă aparțin și sperăm ca acest drum pe care mergem împreună să fie constructiv pentru fiecare dintre noi, să prețuim mai mult ceea ce avem și să oferim sprijin și zâmbete celor care au nevoie!

Vă mulțumim!

Teodora BODA, asistent social

Sprijin pentru copiii defavorizați

La Centrul After School din Ioaniș al Asociației Caritas Eparhial Oradea, în paralel cu proiectul "Acces on-line la educație" prin care s-au distribuit 50 de tablete copiilor care frecventează centrul, s-a derulat și proiectul Sprijin pentru copiii defavorizați, cu finanțare de la Consiliul Județean Bihor, în valoare de 17.000 lei, proiect prin care s-a amenajat un teren de joacă și s-au achiziționat rechizite pentru copii. Costul total al proiectului a fost 32.074 lei, diferența fiind acoperită de Asociația Caritas Eparhial Oradea.

Prin acest proiect se urmărește îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților pentru copiii defavorizați care participă la activitățile din cadrul Centrului.

Grupul țintă al proiectului îl constituie copiii săraci din satul Ioaniș, comuna Finiș, care provin din 50 de familii sărace. Sunt copii aflați în risc de abandon școlar. Ei vin zilnic la Centru pentru sprijin la învățat și pregătirea lecțiilor și pentru a primi o masă caldă.

În această perioadă de pandemie, pentru a se evita aglomerarea în sala de mese, masa caldă este înlocuită cu un sandwich și lapte, oferit de Banca de alimente Oradea, și se distribuie individual, în fiecare sală de activități, în condiții de igienă alimentară.

Triajul epidemiologic al personalului angajat în uni-

tate și al copiilor se efectuează zilnic la începutul programului de către persoana desemnată anume în acest scop.

Efectivul de copii, pe fiecare clasă de ciclu primar, a fost organizat în două grupe: grupa pară și grupa impară, astfel încât să se permită reducerea numărului de copii în sală, iar distanța dintre ei să fie maximizată, fără a compromite funcționarea normală a activităților pedagogice. În același mod, de respectare a distanței fizice, copiii folosesc terenul de joacă pe grupe și alternativ, prin jocuri care permit distanțarea.

Pr. Olimpiu TODOREAN